

Ewaryst Kowalczyk

**Odpowiedzialność kierownika
i głównego księgowego
jednostki sektora finansów publicznych
w zakresie rachunkowości i gospodarki finansowej**

Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr Sp. z o.o.
Gdańsk 2012

Spis treści

Wykaz skrótów	5
Wstęp	7
Rozdział I. Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.	9
1. Wprowadzenie.	9
2. Zakres podmiotowy odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.	10
3. Nieprawidłowości dotyczące prowadzenia rachunkowości jednostki.	16
3.1. Nieprawidłowe przeprowadzenie lub rozliczenie inwentaryzacji.	17
3.2. Nieprawidłowe sporządzenie sprawozdania wykonania procesów gromadzenia środków publicznych i ich rozdysponowania.	23
4. Nieprawidłowości dotyczące gospodarowania środkami publicznymi.	30
4.1. Nieprawidłowości w ustalaniu należności.	31
4.2. Nieprawidłowości związane z pobieraniem lub dochodzeniem należności.	34
4.3. Nieprawidłowe przeznaczenie należności, odroczenie jej spłaty lub rozłożenie spłaty na raty albo dopuszczenie do przedawnienia tej należności.	36
4.4. Nieprawidłowości związane z dokonywaniem wpłat do budżetu.	40
4.5. Przeznaczenie dochodów na własne wydatki.	42
4.6. Nieprawidłowości związane z dotacjami.	42
4.7. Nieprawidłowości przy dokonywaniu zmian w planach finansowych.	44
4.8. Nieprawidłowości przy dokonywaniu wydatków.	45
4.9. Nieprawidłowe przeznaczenie rezerwy budżetowej.	47
4.10. Nieprawidłowe gospodarowanie środkami unijnymi lub zagranicznymi.	47
4.11. Nieprawidłowości dotyczące opłacania składek i wpłat.	51
4.12. Nieprawidłowości przy zaciąganiu zobowiązań.	53
4.13. Niewykonywanie zobowiązań.	57
4.14. Uchybienia przy udzielaniu zamówień publicznych.	58
4.15. Uchybienia przy zawieraniu umów o koncesje na roboty budowlane lub usługi.	65
4.16. Zaniechanie prowadzenia audytu wewnętrznego.	66
5. Odpowiedzialność za zaniedbanie kontroli finansowej.	67
6. Odpowiedzialność kierownika jednostki za zaniedbania z tytułu kontroli zarządczej.	68
6.1. Zakres odpowiedzialności z tytułu kontroli zarządczej.	68
6.2. Kontrola zarządcza w świetle ustawy o finansach publicznych.	71
6.3. Procedury kontroli w ujęciu zarządczym.	74
7. Zasady odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.	76
7.1. Wina.	76
7.2. Wyłączenie bezprawności czynu.	78
7.3. Wyłączenie dochodzenia odpowiedzialności.	78
7.4. Kary.	80
8. Postępowanie w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych.	81
Rozdział II. Odpowiedzialność z tytułu przepisów o rachunkowości.	85
1. Wprowadzenie.	85
2. Odpowiedzialność za prowadzenie ksiąg rachunkowych.	87
2.1. Dopuszczenie do nieprowadzenia ksiąg rachunkowych.	90
2.2. Dopuszczenie do prowadzenia ksiąg rachunkowych wbrew przepisom ustawy.	90
2.3. Dopuszczenie do podawania w księgach rachunkowych niezetelnych danych.	91
3. Odpowiedzialność za sporządzanie sprawozdań finansowych.	92
3.1. Dopuszczenie do niesporządzenia sprawozdania finansowego.	96
3.2. Dopuszczenie do sporządzenia sprawozdania finansowego niezgodnie z przepisami ustawy.	98

3.3. Dopuszczenie do zawarcia w sprawozdaniu nierzetelnych danych	98
3.4. Odpowiedzialność za naruszenie obowiązków badania i ogłaszania sprawozdań finansowych	99
4. Odpowiedzialność prawna kierownika jednostki i głównego księgowego według przepisów o rachunkowości	100
5. Zasady odpowiedzialności	107
6. Postępowanie karne	108
Rozdział III. Odpowiedzialność karnoskarbowa	109
1. Wprowadzenie	109
2. Przepięstwa i wykroczenia skarbowe związane z księgiami podatkowymi	111
2.1. Nieprowadzenie lub nieprzechowywanie księgi	111
2.2. Nierzetelne lub wadliwe prowadzenie księgi	119
3. Wykroczenie niewyznaczenia osoby odpowiedzialnej za obliczenie, pobranie lub wpłacanie podatku	122
4. Przepięstwo niepobrania lub niewpłacenia podatku	125
5. Przepięstwa i wykroczenia dotyczące nienależnej wpłaty lub pobrania dotacji lub subwencji. Wyłudzenia budżetowe	128
6. Wykroczenie dopuszczenia do czynu zabronionego	136
6.1. Kontrola w jednostkach sektora finansów publicznych	137
7. Zasady odpowiedzialności karnoskarbowej	139
7.1. Wyłączenie odpowiedzialności karnej	139
7.1.1. Okoliczności wyłączające bezprawność	140
7.1.2. Okoliczności wyłączające „bycie winnym”	141
7.2. Zasady postępowania karnoskarbowego	146
Rozdział IV. Odpowiedzialność pracownicza	149
1. Wprowadzenie	149
2. Główny księgowy jako pracownik jednostki sektora finansów publicznych	149
3. Odpowiedzialność pracownicza głównego księgowego	151
3.1. Odpowiedzialność porządkowa	152
3.2. Odpowiedzialność materialna	153
3.3. Odpowiedzialność za mienie powierzone głównemu księgowemu	158
Załączniki	161
Załącznik 1. Umowa o pracę z głównym księgowym	162
Załącznik 2. Powierzenie głównemu księgowemu obowiązków z zakresu gospodarki finansowej	164
Załącznik 3. Umowa o powierzenie mienia	166
Załącznik 4. Procedura wewnętrzna – zarządzenie	168
Załącznik 5. Procedura wewnętrzna (procedura kontroli procesów finansowych) – część zasadnicza	169
Załącznik 6. Procedura wewnętrzna (procedura kontroli zarządczej) część zasadnicza – kontrola naleźności i zobowiązań (wyciąg)	172
Załącznik 7. Regulamin wewnętrznej kontroli finansowej	173
Załącznik 8. Zarządzenie w sprawie kontroli zarządczej	180
Załącznik 9. Polityka zarządzania ryzykiem	182
Załącznik 10. Wyciąg z przepisów wraz z indeksem rzeczowym	186
Bibliografia	221
Ważniejsze akty prawne	223